

DE DAG VAN DOORWERTH

Vanaf station Oosterbeek

Wandeling: via de Oorsprongbeek en het 12de eeuwse kasteel van Doorwerth langs de rand van het Veluweplateau

Terrein: heuvels, bossen en uiterwaarden

Afstand: 16 kilometer

Start & eindpunt: NS & busstation Oosterbeek. (Ook vanuit het centrum van Oosterbeek kunt u per bus terugreizen richting Arnhem of Ede/ Utrecht.)

Deze wandeling is samengesteld door Sproock Evenementen. Sproock organiseert activiteiten op de westelijke Veluwezoom, het gebied tussen Arnhem en Wageningen.

Bezoek ons op: www.sproock.nl.

Ons mailadres: info@sproock.nl

Mooie Wandeling? Like ons op:
www.facebook.com/sproock

1. Bij het NS station van Oosterbeek markeert een laag flatgebouw het begin van de Graaf van Rechterenweg. Loop deze weg helemaal uit. Na ongeveer een kilometer steekt u de Valkenburglaan over. Blijf ook na het witte hek rechtdoor lopen. U passeert een camping (in de winter herkenbaar aan de witte sanitairhuisjes) en komt langs een heideveld te lopen.

2. Aan het eind van dit heideveld loopt een pad linksaf het bos in. U herkent dit aan het feit dat er na zo'n 150 meter een zeer opvallende kunstmatige heuvel midden op het pad ligt. Ga dit pad in, steek de heuvel over en blijf rechtdoor lopen. Na zo'n 450 meter komt u aan een geasfalteerd fietspad (ter hoogte van een tennisveld). Volg dit fietspad naar rechts. Na 50 meter links, de laan met het witte hek in (Bredelaan).

3. Blijf rechtdoor lopen. Dan na de vierde lantaarnpaal aan uw linkerkant, linksaf het bospadje in. U steekt eerst een grasveld over en daarna een asfaltweg (oprijlaan!) In een parkachtig stuk gaat u na de houten bank rechts. Volg de Utrechtseweg naar links tot aan de rotonde. Steek hier over. Ga de van Borsselenweg in (richting Heveadorp). Ter hoogte van de Wolterbeekweg linksaf het bos in.

Gevormd in ijzige tijden...

De heuvels rondom Arnhem stammen uit de voorlaatste ijstijd (tussen 250.000 en 175.000 jaar geleden). Het landijs uit Scandinavië stuwde gigantische pakketten zand en aarde voor zich uit. Na de ijstijd sneed het smeltwater zich door het landschap en sleurde alles wat het tegenkwam met zich mee. In het massief werden diepe smeltwaterdalen uitgeslepen.

De stuwwal is door erosie inmiddels afgeplat, toch ligt het hoogste punt in ons wandelgebied op 63 meter boven N.A.P.

De spectaculaire Oorsprongbeek

Bovenaan de Oorsprongbeek bevinden zich 3 bronnen die in de middeleeuwen door de mens zijn uitgegraven. Het water dat hier ontspringt, stroomt met een ongekend verval van 35 meter richting Neder-Rijn. Vroeger dreef de beek twee kruitmolens en twee papiermolens aan. In 2008 is het waterstelsel geheel gerestaureerd. De lemen bekleding van de beek; die ervoor zorgt dat het water niet in de grond wegzakt, was in de loop der tijd op meerdere plaatsen lek geraakt.

De bron (sprengkop) van de Oorsprongbeek

4. Neem bij het houten prieel het rechterpad omlaag.

5. Ga na zo'n 200 meter linksaf, het bruggetje over. Dan onmiddellijk rechts (dit pad is herkenbaar aan het stalen putdeksel na enkele meters). U komt langs een diep beekdal te lopen. Kies het pad dat het dichtst langs het beekdal loopt. (Dit ligt iets lager dan het rechterpad) Ga -na opnieuw zo'n 200 meter- linksaf de brug over, dan meteen rechts richting volgende brug.

Landgoed de Oorsprong: herlevend verleden

Al sinds de 17de eeuw was de Oorsprong een bekend buitenverblijf, met name van burgemeestersfamilies. Ze verfraaiden het landgoed met Romantische waterpartijen, zichtassen en Zwitserse bruggetjes. Tijdens de Slag om Arnhem is het landgoed grotendeels verwoest.

Sinds 2004 wordt de tuin (ooit onderdeel van het nooit herbouwde landhuis) gerestaureerd en heringericht. In 2013 zijn zowel het met bronwater gevoede zwembad als de 'footprint' van het voormalige landhuis voor publiek zichtbaar gemaakt.

6. Steek ook de derde brug over. U volgt de oranjeblauw gemarkeerde route van de Nederandse Wandelsportbond. Na een kleine honderd meter passeert u het zogenaamde grothuisje. Dit is een gebouwtje in de stroom waar het water overheen stroomt. Blijf ook hier de beek naar omlaag volgen.

De uitvinder-burgemeester van Renkum

Het grothuisje is een zogenaamde follie, een architectonisch grapje. Opdrachtgever was Jan Backer (1790-1872). Hij werd ook wel de uitvinder-burgemeester van Renkum genoemd.

Backer verwierf aanzien als oprichter van 'De eerste Hollandsche beetwortelsuikerfabriek' (Beetwortels waren de voorlopers van suikerbieten). De fabriek stond onderaan de berg. Later verzilverde Backer zijn hoge status door succesvol op te gaan voor het burgemeestersambt

Het grothuisje was uit het landschap verdwenen, maar is in 2008 teruggeplaatst. Typerend zijn de kromme –mislukte- bakstenen, zogenaamde misbaksels.

7. Blijf de stroom omlaag volgen., u volgt nog steeds de oranjeblauwe route. Zo'n 200 meter na het grothuisje komt u bij een weiland op een kruispunt van paden. Ga hier voor de picknicktafel rechtsaf, net zoals de oranje-blauwe route.

8. Volg het pad dat langs het weiland loopt, en steek voorzichtig de Van Borsselenweg over. Neem aan de overkant (meteen na de slagboom) het rechterpad. Na 75 meter splitst het pad zich, blijf ook hier de oranje-blauwe markering volgen. Volg dit pad zo'n 250 meter. Daarna volgt u de blauw gemarkeerde paaltjes tot u bij een geasfalteerd fietspad komt.

9. Volg het fietspad naar links. Steek de Van der Molenallee voorzichtig over. Ga dan rechts, het pad langs de akker ('s zomers vaak maisveld) in. Aan het eind van de akker linksaf. Voor u ziet u restaurant Adriano (met strooien dak) liggen. Loop in de richting van dit restaurant.

10. Ga voor restaurant Adriano rechtsaf. U volgt de asfaltweg (richting Doorwerth/Renkum). Neem na ongeveer 100 meter de linker weg (Oude Oosterbeekseweg). Na het huis met de geveltekst 'Het Huis Post en Enk' linksaf de brede laan in, u passeert een wit hek van het Geldersch Landschap. Volg de laan tot u op een kruispunt met witte wegwijzers komt.

11. Volg de wegwijzer richting Italiaanseweg. Na ruim een halve kilometer loopt u langs een wit huis. Ga na het huis linksaf de klinkerweg op. Dit is de Italiaanseweg.

Een echte Veluwe col

De Italiaanseweg werd in 1848 aangelegd in opdracht van kasteelheer Baron van Brakell. De berghellingen en haarspeldbochten deden de Baron aan zijn Italiaanse vakanties denken. De weg lijkt veel ouder dan zij feitelijk is. De bomen stonden er namelijk al, ze vormden vanouds de afbakening tussen verschillende bospercelen –de zogenaamde 'heggen'.

Dat deze Veluwe col geen doorsnee klimmetje is, blijkt uit het volgende. In 2010 schreven wieljournalisten de verkiezing 'De mooiste top van Nederland' uit. De Italiaanseweg werd tweede!

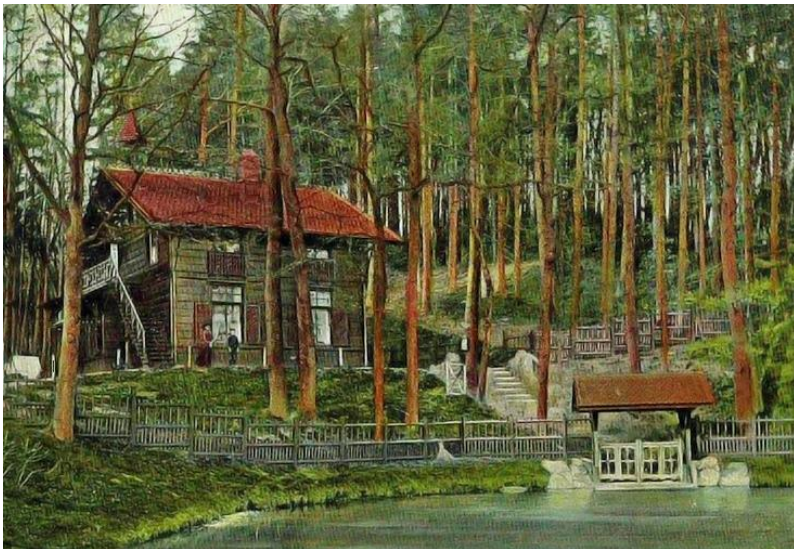

12. Volg de bochtige Italiaanseweg helemaal naar omlaag.

Het verdwenen kasteeldorp

Onderaan de Italiaanseweg stond vroeger het houten Jagershuis van de familie Driessen. Theo Driessen was directeur van de gelijknamige chocoladefabriek. De trap met kunstrotsen bij het vijvertje, behoort tot de allerlaatste overblijfselen van het vroegere kasteeldorp. Dit bestond uit een tiental huisjes.

De Slag om Arnhem luidde het einde in van het dorp. Doordat een groep Duitsers zich in het kasteel had verschanst, kwam het in de vuurlijn te liggen.

Ansichtkaart van het in 1944 verwoeste Jagershuis

13. Ga onderaan de Italiaanseweg, op de Fonteinallee, rechtsaf. Na ongeveer 100 meter linksaf de kasteeldijk op. Via de eerste weg rechts en de smalle ophaalbrug bereikt u de binnenplaats van Kasteel Doorwerth.

Kasteel Doorwerth en de Heerlijkheid

Kasteel Doorwerth is in de 11de eeuw gebouwd op een eilandje in de Rijn. De oudste vermelding is van 1260 toen het houten gebouw werd belegerd door troepen van de Utrechtse bisschop. Die wilde dat de Doorwerthse kasteelheer zou stoppen met tolheffen aan passerende schepen. Het houten kasteel bleek een gemakkelijke prooi. Het werd in brand gestoken.

Zo'n 20 jaar later herbouwde Hendric van Doorenweerd het kasteel. Hij had geleerd van de fouten van zijn vader. De dikke muren werden opgetrokken uit degelijke kloostermoppen, gebakken van Rijnklei.

In de middeleeuwen vormde de burcht het centrum van de Heerlijkheid Doorenweerd. Dit rechtsgebied begon aan de boorden van de Rijn en liep in een punt richting Wolfheze. De Heren van Doorenweerd bezaten vele rechten. Als waarschuwing diende de galg die vroeger op de Noordberg (Oordberg/oord = oordeel) stond.

Tijdens de Slag om Arnhem raakte het kasteel zwaar beschadigd. Na een restauratie die 37 jaar duurde is Kasteel Doorwerth in oude glorie hersteld en teruggebracht naar de situatie van rond 1650.

14. Verlaat de binnenplaats van het kasteel via de hoofdboort. Dan rechts. Na nog een brug ziet u een bord met daarop 'Pad naar de Rijn' Via dit prachtpad wandelt u naar het Rijnstrand. Loop vanaf het Rijnstrand weer terug in noordelijke richting. U blijft gewoon rechtdoorlopen. Via de kasteeldijk komt u dan vanzelf weer op de Fonteinallee.

15. Ga op de Fonteinallee rechts en volg dan de roodwit gemarkeerde route (LAW). Deze gaat haan uw linkerkant et bos in.

Vanaf hier tot aan het oude kerkje -in de uiterwaarden van de Rijn- loopt onze route parallel aan zowel de roodwitte route als de groenwitte route. Om u op bijzonderheden/gevaarlijke punten te wijzen, en u via de schitterende Hunneschans te leiden is dit traject globaal beschreven.

16. Volg de groenwitte/ roodwitte route. U steekt na tweehonderd meter de Italiaanseweg over en passeert de vijver waar vroeger het Jagershuis stond. Even verderop ziet u rechts het fundament van de uitkijktoren van het Jagershuis. Even daarna wandelt u over een houten brug. U loopt feitelijk steeds parallel aan de Fonteinallee.

17. Een kleine 600 meter na de brug ziet u een routepaaltje met daarop een wit kruis op een groene ondergrond. Hier gaat de groenwitte route rechtsaf. U kunt ook de roodwitte route blijven volgen. Beide routes zijn mooi en leiden via een iets andere weg-richting Duno-plateau. Dit bereikt u via een bochtig pad.

De drempel van het huis op de Duno

In 1794 werd hier in opdracht van Dhr. Blombé Vatebender het huis 'Duunoog' (Duinoog) gebouwd. Later liet Baron W. Van Pallandt het vervangen door een villa. Deze kwam in 1888 in het bezit van de cacaohandelaar Scheffer. Daarna werd het enkele jaren als hotel gebruikt.

Tijdens de Slag om Arnhem is het huis verwoest. Aan de rand van het plateau ziet u overblijfselen van het terras en zonnewijzer. Als u nog beter zoekt vindt u aan de rand van het klinkerpad zelfs de voormalige drempel van de villa.

18. Verlaat de Duno-hoogte via de voormalige oprijlaan van grind. Na zo'n 150 meter gaat u net als de groenwitte route rechtsaf naar de Hunneschans. Loop, tussen de aarden wallen door, de Hunneschans op. (Dit in tegenstelling tot de groenwitte route.)

Saksische handelsroute

Op de Hunneschans -het hoogste punt van het Dunomassief- zijn de restanten gevonden van een ringwalburcht; een houten gebouw omgeven door een aarden wal.

In de vroege middeleeuwen maakte de burcht deel uit van een Saksische handelsroute. Hierover werd ijzer vervoerd dat op de Veluwe uit ijzerhoudende stenen (klapperstenen) werd gewonnen.

Het Seelbeekdal –waarin Heveadorp ligt- is een gat in de stuwwal. Waarschijnlijk vestigden zich hier al 5000 jaar geleden mensen.

19. Verlaat de Hunneschans via de trappen (omlaag-omhoog) aan de linkerkant (de kant van Heveadorp). Loop na de trappen rechtdoor, na 50 meter ziet u rechts in het bos een opening in het hekwerk. Ga hier doorheen. Vanaf hier lopen we weer parallel aan de groenwitte route. U volgt de Rijnstraat, dan rechtsaf de Duno-laan in. Op de T-splitsing links.

Duno-laan: 'de speklappenbuurt'

Dirk Frans Wilhelmi uit Hoogezand vestigde hier in 1915 bandenfabriek Hevea (de Latijnse naam voor de Braziliaanse rubberboom). Rond de fabriek werden 87 woningen voor arbeiders en 14 voor het leidinggevend personeel gebouwd.

De huizenblokken van Heveadorp heetten Celebes, Sumatra, Java en Madoera; de Indische eilanden waar rubber werd gewonnen. Ook het rijtje beambtenwoningen aan de Duno-laan kreeg (in de volksmond) verschillende benamingen: 'goudkust' en 'speklappenbuurt'.

Economische teruggang, een verouderd productieproces en een uitslaande brand zorgden ervoor dat de fabriek in 1977 werd opgeheven.

20. Steek na 50 meter de weg over, ga tussen de huizen door het bos in en de Seelbeek over. Rechts in de beek ziet u de voormalige waterzuiveringsinstallatie van 'Modelboerderij Huis ter Aa' liggen.

De eerste biologische boerderij van Nederland

Op de plek van het huidige Heveadorp vestigde cacaohandelaar Scheffer in 1888 Modelboerderij 'Het Huis ter Aa'. Dit was feitelijk de eerste biologische boerderij van Nederland.

De 80 Friese stamboekkoeien kregen bronwater te drinken dat ook nog eens via een installatie gezuiverd werd. Ze aten het sappigste gras en werden dagelijks met de hand gewassen. De geproduceerde melk was van uitzonderlijke kwaliteit; het productieproces helaas zeer duur. In 1915 verkocht Scheffer de Modelboerderij aan Dirk Wilhelmi, die er zijn rubberfabriek vestigde.

De Seelbeek

21. Volg het pad dat langs de beek loopt en rechtsaf gaat. Het groenwitte/ roodwitte pad leidt u langs de rand van de stuwwal naar restaurant De Westerbouwing. (Alleen 's zondags voor publiek geopend, van 11.00 - 16.00 uur)

22. Ook na de Westerbouwing blijft u de groenwitte/roodwitte markering volgen. Een lange trap leidt u omlaag. Ga, beneden angekommen, linksaf. Blijf dit pad volgen tot in een scherpe bocht. **Steek hier voorzichtig over**, zo komt u op het kerkpad te lopen. Volg dit tot aan het kerkje.

Het 1000-jarige kerkje

Deze kerk dateert uit 850, daarmee is het één van de oudste Romaanse kerken van Europa. Aangenomen wordt dat er daarvoor al een houten kapel heeft gestaan, die vervolgens door Vikingen zou zijn verwoest.

Bijzonder is het 'leprozenvenster'. Dit raam -in de vorm van een sleutelgat- was er voor de melaatsen. Ze mochten de kerk niet in en kregen door het venster -op een stokje- een hostie uitgereikt.

Tijdens de Slag om Arnhem was het kerkje het allerlaatste toevluchtsoord van de zich terugtrekkende geallieerde troepen.

23. Loop na het kerkje verder via de Benedendorpsweg. Steek meteen na de Zuiderbeek de Benedendorpsweg over en ga het pad aan de overkant in. Na 50 meter rechts, de bielzen trap op. Volg het pad helemaal rechtdoor omhoog. Het pad passeert twee keer een geasfalteerde straat. Uiteindelijk komt u op een klinkerweg (Geelkerkenkamp) Volg deze naar rechts. Ga na het lage flatgebouw linksaf het pad in.

Het dorp Oosterbeek

Al in 834 is er in geschriften sprake van het gehucht Ostbac. Het dorp is genoemd naar de beek die via het Zweiersdal omlaag stroomt. Paradoxaal genoeg wordt deze Oosterbeek tegenwoordig de Zuiderbeek genoemd. Het dorpje bestond eeuwenlang uit hooguit 20 gebouwen; voornamelijk boerderijen.

Begin 19de eeuw veranderde het dorp van karakter. De schitterende ligging trok welgestelde families aan. Boerenwoningen en stulpen van dagloners maakten plaats voor herenhuizen, buitens, optrekjes, hotels en pensions. Op de heuveltoppen verrezen villa's en landhuizen. Feitelijk is Oosterbeek groot geworden door haar prachtige omgeving.

24. U wandelt in de richting van het monument van de Engel. Loop hier voor langs. Na het bankje met opschrift 'Bronzen kreet in de stilte' linksaf. Volg het pad met de bocht mee en loop dit pad helemaal uit. Na de houten toegangspoort gaat u linksaf. Loop vanaf hier helemaal rechtdoor. Zo komt u bij de Utrechtseweg.

Aan de Utrechtseweg zijn meerdere bushaltes waar vandaan u kunt terugreizen richting Arnhem of Ede (overkant van de straat).

Treintijden richting Arnhem: 16 over het hele uur en in de spits twee keer per uur (16:16 en 16:46/ 17.:16 en 17:46/ 18:16 en 18:46/ 19:16 en 19:46) Richting Ede Wageningen; 41 over het hele uur en in de spits 16:11 en 16:41/ 17:11 en 17:41/ 18:11 en 18:41/19:11 en 19:41)

Dit is de weg naar het station.:

25. Ga op de Utrechtseweg linksaf. Op het grote kruispunt bij restaurant Schoonoord gaat u rechtsaf de Stationsweg in. Na ongeveer 400 meter bereikt u het NS station.

